

## מאוצרות הפרשה

### וילך משה וידבר את הדברים (לא, א)

אומר רש"י לצאת ולבא בדברי תורה, מלמד שנסתמו ממנו מסורות ומעיינות החכמה. ויש לדקדק מה הטעם משה הלך ולא באו אליו כל ישראל, כמו שהיה תמיד כמו שכתוב ונועדו אלך כל העדה (במדבר יב-ג). וביותר קשה מנלן לרש"י שנסתמו ממנו מעיינות חכמה, שרש"י כתב מלמד וכו'. וי"ל אומר היעב"ץ ע"פ מנחות ז. דאיתא שם שאבימי שכח תלמודו, והוא הלך לתלמידו רב חסדא כדי שיוכיח לו את תלמודו. ומקשה הגמ' מדוע תלמידו לא בא אליו, ומתרצת הגמ' שאבימי אמר שע"כ שהוא טורח והולך הוא יזכה לזכור תלמודו. וא"כ הכל כמין חומר. הנה מדוע משה הלך? כי נסתמו ממנו מעיינות החכמה...

### ואמר ביום ההוא הלא כי אין אלקי בקרבי מצאוני הרעות

**האלה (לא, יז)** שואל ה"כתב סופר", אם הוא חדור אמונה בהשגחה הפרטית ומאמין שכל הרעות האלה מצאוהו על כי אין אלוה בקרבו, למה שהקב"ה לא ימחל לו, ומדוע מגיע לו עונש כבר "ואנכי הסתר פני ביום ההוא על כל הרעה אשר עשה? ומתרגם, אין זאת כי הוא אומר את הדברים "ביום ההוא" בלבד, ביום שבאב אליו הרעה, אבל משנחליץ ממנה הריהו שוכח מה שקרה לו אתמול ומה שהוא הבטיח. (פרשן ביתך)

**שם.** בחשכת הגלות סובלים היהודים מצרות וגזרות הניתכות עליהם חדשים לבקרים, והרעות הרבות מכבידות עליהן את עולן. מסופר, אל רבי מאיר שמחה מדווינסק הגיע אורח, ובדרכם לבית הכנסת עברו ליד בית מופאר. של מי הבית הזה? שאל האורח, כאן גר עורך דין, ענה לו הרב. שאל האורח, איך יתכן שעורך דין גר בוילה יפה, ואילו הרב גר בדירה פשוטה ודלה? מדוע אינך מבין? ענה לו ה"אור שמח", הוא הוא מתפרנס מצרות של יהודים, וכאלו יש הרבה, אך אני מתפרנס משמחות של יהודים, וכמה יש כאלה? (שם)

### ועתה כתבו לכם את השירה הזאת ולמדה את בני ישראל

**שימה בפיהם למען תהיה לי השירה הזאת לעד בבני ישראל (לא, יט)** משל למה הדבר דומה – אמר רבינו מרן הגרי"ש אלישיב זצוק"ל. מדען בכיר, בעל שם בינלאומי, מגיע לעיר.

מתפרסמת מודעה שהפרופ' המהולל ימסור הרצאה ביום פלוני, במקום אלמוני, בנושא פלמוני. מי יגיע להרצאה שלו, רק אנשים שיש שלהם שיג ושיח בנושאים בהם הוא הולך לטפל בהרצאה. אך המון העם, שלא מתעסקים או מתעניינים במדעים, ידירו את רגליהם מההרצאה. אמנם, אם מתפרסם שמגיע לעיר מוסיקאי בינלאומי, אזי האולם יתמלא גם באנשים פשוטים שאינם מבינים הרבה בדקי דקות של אמנות המוסיקה. ומדוע? שברגע שהפרופ' יפרוט על המיתרים כולם ייהנו. נכון. לא כולם יבינו את עומק הצליל, רובם לא יצליחו להגדיר את אמנות העל הטמונה ביצירתו – אבל תכל'ס כולם ייהנו, כל אחד כפי שיעור דיליה. הוא שאומרת לנו התורה: "ולמדה את בני ישראל" אתה רוצה לשמש כטבעת בשרשרת המשכיות מסירת התורה מדור לדור? הדרך היא "שימה בפיהם" והכיבוד? על ידי "השירה הזאת" שהתורה תעבור בגישמאק, ביסקייט, בנעימות. "פיקודי השם ישירים משמחי לב". כמה מתוך הדברים יקלטו הנוכחים? כל אחד ישמע ויבין ב"שירה הזאת" את מה שהוא מבין, לפום שיעור

דיליה – אבל כולם ייהנו ממנו! (הרה"ג רבי חיים טרנובסקי שליט"א, מתוך מוסף ש"ק יתד נאמן)

### אתם ניצבים היום כולכם לפני ה' אלוהיכם (כט, ט)

רש"י כותב בשם המדרש אגדה, למה נסמכה פרשת אתם ניצבים לקללות, לפי ששמעו ישראל מאה קללות חסר שתיים, חוץ ממ"ט שבתורת כהנים, הוריקו פניהם ואמרו מי יוכל לעמוד באלו, התחיל משה לפייסם אתם ניצבים היום. כולם שואלים מה הפשט אל תפחדו, בשביל מה ה' נתן קללות? שאם לא נשמע בקולו אז הוא יתן עונש גדול כדי שיפחדו לעבור עבירה, וא"כ בני ישראל התחילו לדאוג כששמעו את הקללות ולמה משה אומר להם לא נורא, אל תפחדו, מה הפשט בחז"ל? וביאר ראש ישיבת פוניבז' רבי שמואל רוזובסקי זצ"ל, כתוב (תהלים כ"ה) "לדוד ה' אורי וישעיי", ואיתא בחז"ל שאורי זה ראש השנה וישעיי זה יום כיפור, ידוע שרבי ישראל סלנטר זצ"ל שואל לכאורה הסדר היה צריך להיות הפוך, שמקודם יהיה יום כיפור שה' ימחול לנו ואחרי זה יהיה ר"ה שעושים דין וחשבון וכך כולם יעברו את הדין. רבי ישראל מתרגם שרק אם בן אדם עושה תשובה אז יום כיפור מכפר בעדו, ולכן צריך את ראש השנה כהכנה ליום כיפור כי אם בן אדם יודע שיש לו משפט ויודע שעומד לפני משפט אז הוא מפחד, ועצם הפחד של יום הדין זה כבר מביא לכפרה, הקב"ה רואה שבן אדם רציני ושהוא לוקח הדברים ברצינות, עצם הפחד זה סיבה לכפרה. וזה הפשט במה שמשה רבינו אמר לעם ישראל, ה' נתן קללות וכולם התחילו לפחד ואמרו מה יהיה, אז אמר משה רבינו זכיתם, בזה שפיתחתם מהקללות והתעוררתם זה כבר תשובה. (דברי השירה)

### וגרן אשר בקרב מחניך מחטב עציך עד שאב מימך (כט, י)

מחוטב עציך, פירש"י מלמד שבאו כנענים להתגייר בימי משה כדרך שבאו גבעוני בימי יהושע ונתנם משה חוטבי עצים ושואבי מים. ויש להבין, כיצד התגיירו, הרי לא יכולים היו למול דאף ישראל לא מלו מפני חשש פקוח נפש, דלא נשבה להם רוח צפונית, ואף דבר רחוק הוא, שלא יתפאו בשביל זה, אבל הרי קיי"ל דאין הולכין בפקו"נ אחר הרוב, ואפילו ספק פקו"נ דוחה שבת ואת כל המצוות, כדאיתא ביומא פ"ה: אמרה תורה חלל עליו שבת אחת כדי שישמור שבתות הרבה. וי"ל, דהגרים באמת התגיירו כדן וגם מלו אותם, דהסברא הנ"ל שייכת רק בישראל, אבל גוי הבא להתגייר מותר לו להכניס עצמו בספק סכנה, כדי שיתגייר ויקיים את כל המצוות, שהרי כל הטעם דפקו"נ דוחה את המצוות, דחלל עליו שבת כדי שישמור שבתות הרבה, אך כאן אם לא יתגייר לא יכול לקיים את המצוות כלל וא"כ כאן הסברא הנ"ל אומרת להיפך, דתכנס לספק פקו"נ ותסמוך על הרוב, כדי שתוכל לקיים שבתות הרבה ומצוות הרבה. (פנים יפות, יקרא דאורייתא)

### החיים והמות נתתי לפניך הברכה והקללה ובחרת בחיים למען תחיה אתה וזרעך (ל, יט)

מאי קמשמע לך?! נזעק הגאון הגדול רב"מ אזרחי שליט"א – כלום בר דעת יבחר במוות ולא בחיים? והוא ממחיש: אם שתי צלחות בפניו, האחת מלאה מגדים, ובשנייה רעל, היעלה על הדעת כי אי מישוהו יבחר ברעל?! הכוונה של 'בחרת בחיים' הינה לבחור את הידיעה הזו עצמה, כי 'חיים' לפניו. וכי 'מוות' לפניו.

זוהי עצם הפקודה, לבחור במצוות, לא רק מתורת מצוות, אלא לבחור במצוות משום שהם "חיים"!!! (ברכת מרדכי, פר' חוקת)

## גם בגלות הקב"ה שולח חבל הצלה

נאמר בפרשה (דברים כ"ט, כ"ז): "וַיִּתְּשֶׁם ה' מֵעַל אֲדָמְתָם בְּאֶף וּבַחֲמָה וּבְקֶצֶף גָּדוֹל וַיִּשְׁלַח אֶל-אֶרֶץ אַחֲרַת כְּנָעַן הַזֶּה". אם נשים לבנו נמצא שהאות ל" במילה 'וישליכם' היא אות גדולה. מה רצתה התורה לרמוז לנו בזה? את התשובה נבין באמצעות המעשה הבא:

מנין מיוחד של חסידי נדבורנה סיים את תפילת ליל השבת ליד הכותל המערבי בירושלים. בתום התפילה פצחו החסידים בשירת "שבת שלום ומבורך", בניגון המסורתי של חסידי נדבורנה. עודם משוררים, ניתק ממקומו יהודי אחד אשר ניצב בקצה אחר של הרחבה, והתקרב ובא אל עדת החסידים. הוא ניצב בתוכם בעיניים בוהות ובפה פעור, וכמו ששה בצמא כל 'תנועה' ו'תנועה' בשיר.

לאחר שסיימו שאל בהתרגשות: "מנין הניגון הזה לכם?"

"ניגון של נדבורנה הוא זה, אשר נהוג לשוררו מידי ליל שבת אחרי התפילה!" השיבו החסידים לפי תומם.

הלה הוסיף לחקור ושאל: "היש לחסידותכם קשר עם הצדיק אשר שכן בעיר סערט שברומניה לפני כארבעים שנה?"

"אכן!" אישרו החסידים. "היה זה רבינו רבי חיים מרדכי מנדבורנה זכר צדיק לברכה, אשר עלה לאחר המלחמה ארצה והקים כאן מחדש את חסידות נדבורנה המעטירה".

בשומעו זאת התרגש היהודי וקרא: "דעו לכם שבזכותו של הניגון הזה אני יהודי".

פתח וסיפר: "בימי נעוריי התגוררתי בעיר סערט. אבי למרות שלא היה אדוק במיוחד נהג להתפלל בבית מדרשו של הרבי מנדבורנה אשר שכן לא הרחק מבתנו. אף אני נהגתי להתלוות אליו מידי שבוע בשבוע.

"לאחר המלחמה הארוכה, והשואה הקשה שנתרגשה על יהדות אירופה, מצאתי את עצמי בחור גלמוד וערירי, לאחר שהורי וכל בני משפחתי ה' יקום דמם נספו בשואה. הואיל ולא מצאתי לי שום מקום אחר, חזרתי לסערט עיר מולדתי על מנת למצוא לי לפחות קורת גג לראשי.

"מיד עם שובי, זיהונו כמה משכנינו הנכרים שהיו עמנו בקשרי ידידות קרובים קודם המלחמה. הם חסו עלי והזמינו אותי לבוא להתגורר עמם במעונם. במצבי הנורא לא הססתי כלל, ונעניתי מיד להזמנה האדיבה. כך הפכתי להיות כאחד מבני משפחתם. אכלתי את פיתם, את מימיהם שתיתי, ובצל קורותם חסיתי. באותה עת לא היה בעיר אפילו יהודי אחד אשר יתעניין וידע על הנפש היהודית הגלמודה שנשבתה לבין הגויים.

"יום אחד פנו אלי אחיי מאמצי ואמרו לי: 'הן ממילא הפכת כבר להיות עצם מעצמינו ובשר מבשרינו. מה ימנע איפוא ממך לקבל על עצמך את דתנו והיית כאחד מאיתנו?' לא מצאתי סיבה לדחות את בקשתם והסכמתי ללכת איתם אל הכומר ולהמיר את דתי, רחמנא ליצלן.

"עודני הולך עמם ברחוב, כאשר לפתע החל מצטלצל בשתי אוזניי הניגון הקדוש הזה של ליל שבת, אשר זה שנים לא שמעתי ולא עלה על לבי אפילו פעם אחת: 'שבת שלום ומבורך, איי איי איי איי, שבת שלום ומבורך...' קפאתי תחתי, ולא יכולתי לזוז ממקומי מרוב התרגשות. מראה בית מדרשו אפוף הקדושה של הרבי עלה וצף לנגד עיני, וכמו קורנס החל הולם בראשי בקול מחאה אדירה: 'גיוואלד, מה הינך הולך לעשות?! להשתמד, רחמנא ליצלן!'

"ה'שקצים' שליווני שמו לבם לסערה המתחוללת בקרבי, והביטו תמהים לכל עבר למצוא את פשר הסיבה שגרמה לי להתרגשות כה עזה. הסברתי להם כי משום מה אינני חש בטוב, והחלטנו לשוב על עקבותינו ולדחות את ההמרה למועד אחר. "לאחר ימים מספר שבה ההצעה הנושנה ועמדה על הפרק. יצאנו ללכת לבית הכומר, אך להפתעתי שב הניגון וצף במוחי וריתק את רגלי למקומן במסמרות. כאשר הדבר שב על עצמו בפעם השלישית הבנתי כי לא דבר ריק הוא. תוך ימים ספורים ארזתי לי מעט מטלטלים, נטלתי צדה לדרך ויצאתי מבית הנכרים בהחלטה נחושה: לשוב ליהדותי. זכיתי למצוא את דרכי ליהדות הצרופה באופן שלא ידעתי גם קודם לכן בבית הוריי, ואף הקמתי בית נאמן בישראל. מאז ועד היום טרם זכיתי לשמוע את הניגון המופלא מבית מדרשו של הרבי מנדבורנה, ניגון שהציל אותי מרדת שחת, והנה עתה זיכני הבורא לשוב ולשומעו ליד שריד בית קדשנו אשר השכינה לא זזה ממנו מעולם" סיים היהודי את סיפורו.

גם כאשר אדם מושלך הרחק מארצו ומיהדותו, עדיין הקב"ה חס עליו ושולח לו חבל הצלה. לעתים זה מגיע בצורת ניגון יהודי מעורר, לעתים על ידי מפגש עם יהודי קדוש שמצילו מרדת שחת. הרבה דרכים לו למקום, ואם זוכה האדם, הוא תופס בשתי ידיו בחבל הצלה ובעזרתו הוא מגיע לחוף מבטחים.

דבר זה נרמז בפרשתנו כפי שמבאר הרידב"ז: הפסוק כאן מדבר על תקופות קשות שעתידות לבוא חלילה על עם ישראל. הקב"ה מגלה אותם מארצם. אבל מרמזת לנו התורה: גם כאשר יהיה "וישליכם אל ארץ אחרת", עדיין הקב"ה שולח חבל הצלה. לא לחנם נכתבה הל" של "וישליכם" עם צוואר משוך כפי מעלה, ללמדך שגם בהשלכה זו החבל קשור למעלה ועם ישראל לא מופקרים חלילה. (מתוך הספר "ללמדך" דברים מאוחרתיו של הרב מרדכי פרינדליך רצ"ל שעתידי לצאת א"ה)

פינת ההלכה

### שינוי בנוסח הסליחות

שאלה: בן ישיבה שמנהג אבותיו לומר סליחות בנוסח פולין, האם יכול להתפלל בישיבה בה אומרים הנוסח כמנהג ליטא, או שיקפיד דווקא כמנהג פולין? תשובה: אמנם היה שגור על לשונו של מרן הגרי"ש אלישיב "אני פוחד ממנהגים" ולא רצה לשנות בכחוא זה מכל מנהג יסודו בהררי קודש, אך בזה הנוסח אחד ורק סדר הסליחות שונה, ניתן להחליף, ובפרט אם על ידי כן מתפלל במניין הישיבתי מתוך רוגע וכוונה יתירה. ואומנם, גם בן עדות המזרח יכול לומר סליחות כמנהג האשכנזים וכן להיפך למרות שהנוסח שונה, משום שהעיקר שמבקש סליחות וכל הנוסחאות דברי אלוקים חיים המה. (בית ההוראה הכללי י-ם)

חידה שבועית

### איזה פרי הוא se pe חומר נפץ?

תשובה לחידה פר"ש: הפסוקים מ'ארמי אובד אבי' וכו' נקראים בהגדה של פסח בליל הסדר. תשובה לחידה השבועית: שעון.

מזל טוב

מרכז העיר: משפחות סגל – זוננפלד – דבורוך להולדת הבן הנכר הנין גני הדב: משפחת אוסטרוב לנשואי הבת משפחת דומב להכנס הבן לעול תורה ומצוות

פתרונות לחידות והודעות לשמחות ניתן לשלוח עד יום שני בפקס: 037608833 או למייל a7608833@gmail.com



פתח תקוה. קצב של עיר, לב של מושבה

היחידה לחינוך חרדי ותרבות מורשת ישראל רמי גרינברג, ראש העיר